

„Halálra informálva”

Ha nyilvánvaló is, hogy *Hankiss Elemér* legutóbbi könyvében (*Az emberi kaland*) idézett inszINUÁCIÓ valóban inszINUÁCIÓ és nem igazság, mármint az, hogy a posztmodern bölcsek azért nem hisznek az igazságban, mert valaha marxisták voltak, a marxizmus megbukott, és ha az megbukhatott, akkor ne is legyen, ne is lehessen igazság, azért valami van benne (maga Hankiss is erre céloz finoman). Nemcsak azért, mert valóban sok posztmodern bölc (élükön magával a pápával, *Liotard*-ral) volt marxista, méghozzá igazi, kombattáns marxista, hanem talán elsősorban azért, mert maga a marxizmus is a „gyanú filozófiája” volt (ahogy újabban, a nagy *nouveau roman* írónt parafrazeálva mondani illik). Ez a gyanú vezette a kitűnő marxista (lukácsista) esztétát, *Almási Miklóst* is a posztmodernhez (ő írta magyarul az első és a legjobb posztmodern esztétikát) és – tovább. *Az Anti-esztétika* életmódból származtatott művészetelméleti meglátásait az életmód kutatása követte, annak a kérdésnek megválaszoló kísérletei, hogy milyen világállapot teszi nemcsak lehetővé, de szükségessé is a posztmodern építészetet, városalakítást, virtuális valóságot. Az életmód kutatása kapcsán a szerző viszonylag hamar eljutott az alapokhoz (Unterbau), immáron nem marxista módon, de annak metodikáját „szimulálva”. Ezek az alapok persze gazdaságiak. Almási, mostanra, vezető közgazdászok által is számos alkalommal megdicsérve, a modern világgazdaság jelenségeinek és mélyeinek legjobb kutatói közé tartozik. E gazdaságról írott könyvei (a legjobb közülük a *Napóra a Times Square-on*) összetalálkoztak egy másik világlátással, a globális kihívásokkal, a globális csapdákkal foglalkozó, az idős embert a harmincas évek krízisirodalmára (kiemelkedő alakja *Hamvas Béla* volt) emlékeztető művekkel (a leghíresebb közülük most jelent meg magyarul: *Hans Peter Martin–Harald Schumann: A globalizáció csapdája*). Ez az interferencia, posztmodern és globális csapda interferenciája vezette el azután Almásit oda, hogy legújabb könyvében (*Üveggolyók. Az ezredvég globális játszmái*) immáron eljusson az „infoiparhoz”. És – ezúttal – ez az, ami minket érdekel, kell hogy érdekeljen. Persze nem annyira az, hogy – például – ma az infó a legértékesebb áru, hogy az információrobbanás exponenciálisan megnövelte a hírek áramlását, még csak az sem, hogy a globalizált információáramlás *nem* egységesíti a világot, hiszen, „a hálók összekötik az országokat, ez alatt a szint alatt viszont régiókra és újabb tömbökre török a világ”, mert az információs társadalom „akarva-akaratlan támogatja az elkülönülést, mert ezen lehet keresni: a régiók közötti árfolyam- és kamatlábkülönbségeket lehet az elektronikus piacon megjátszani, és ezeken lehet nagyokat kaszálni”. Mindez kívülesik – valamilyest – a köreinken. Minket Almási leírásai-elemzéseinek-következtetései közül inkább az érdekelhet, amit a „Halálra vagyunk informálva”, a „Védekezés az adat szemét ellen” című fejezeteiben ír, vagy amit a „content industry”-ról, netán az írógéppapír kapcsán mond.

Hogy halálra vagyunk-e informálva, az persze erősen kérdéses. Inkább az ellenkezője igaz. Éppen ezt fejti ki igen szellemesen Almási, azt pertraktálva, hogy nem is annyira a hír, mint inkább a hírek csomagolása az érdekes. „Csak az érdekes, ami valamiképp szórakoztat” – márpedig az igazi, a nyers hír nem szórakoztató. Tág tere nyílik tehát a csomagolt, a főleg csomagolt és végül a csak csomagolásból álló híreknek. Ez a csomagolásmánia (és szükségszerűség) vezet el aztán a rég elfelejtett hírtípusok „felmelegítéséhez”, ahhoz, hogy ismét vannak „frissen tupírozott botránykrónikák”, hogy immáron „csak a szenzációszület látszik a világból”. De mást is jelent mindez. „A néző feje nem káptalan... a hírek standardizálódnak” és ennek (is) következtében az információ nem azért forog, hogy többet tudjunk a világról: „önértékű, csak lazán vonatkozik a világra, dolgainkra, része a szimbolikus kommunikációnak, mint a képregény vagy a krimi”. Így persze, „a hírpiac álhírekkel kereskedik, s nem véletlenül van rossz PR-ja... a hírpiac radikális megreformálása... előbb-utóbb be fog jönni, mert a jónép unja magát, s az információk csomagolástechnikája mégiscsak felborítja az unalmas napot”. És mindennek következtében, vagy ellenére – arról, hogy mi történik a világban, mi igazán fontos történet és van történendőben, senki – a szuperszakértők sem tudnak semmit, vagy csak nagyon keveset. Ezt hívják úgy, Almási szerint, hogy „információs társadalomban élünk”.

Összefügg, persze, hogy összefügg mindezzel az „adatszemét” problematikája, de azért mégis más „tészta”. „Ma már az Interneten az a legfőbb baj, hogy túl sok az irreleváns információ – végül is a Hálónak az anarchista struktúra volt a lényege, ez meg is maradt, eredmény azonban a kazalnyi fecsegés, redundancia, örület.” Külön iparaggá válik, vált immáron tehát az adatszemét kiszűrése. Intelligens kereső robotok végzik ezt a munkát, „a kütyüt beküldik egy áttekinthetetlen nagyságú adatbázisba, a kis robot pontosan tudja, mit akarsz, és szépen összeválogatja neked a kívánt anyagokat, majd kijön az eredménnyel”. De ez még egy fejletlenebb állapotot képvisel csak. A fejlett a Push Server, „ami figyel, miket hívsz (vagy írsz be) a gépedbe, ettől kezdve „tudja”, mi érdekel, és szép csöndben kikeresi a számodra épp fontos irodalmakat, hivatkozásokat, dokumentumokat, és felyomja őket a képernyőre”. Dehát ma már a Push Server is „megunt ócskaság”, vannak sokkal rafináltabb masinák is. Almási nem mondja ki, de egyfolytában abba az irányba halad, hogy kimondja: mindezen masinák mögött mégiscsak az van, hogy Téged érdekel valami, ennek érdekében fordulsz pl. a content providerekhez és hasonlókhöz (tartalomszolgáltatók). De vajon érdekel Téged még valami? Vajon micsoda?

Hogy mi érdekel és érdekeljen, arról a content industry-nak kell(ene) gondoskodnia. Egyelőre persze ez az iparág inkább csak a képi tartalmak megfogalmazásával, kialakításával, gyártásával foglalkozik, de – mutatis mutandis. „A globális képi nyelv kultúrákat rombolva építi a sajátját, ami – mit mondjak – elég sivár. A valóság sokszínűsége, emberi problémák talányossága, a kapcsolatok mélysége iránti fogékonyság egyre csökken, sőt a nézők is igyekeznek felvenni ezeket a felszínes tulajdonságokat, mert olyannak kell lenni, mint amilyen figurák a képernyőn (vásznon) szerepelnek – Van Damme vagy Demi Moore, mindegy, valahogy hozzájuk kell igazodni, akkor is, ha ez lehetetlen. Illetve úgy lehet, ha az emberek leadják kvalitásigényüket, a mélyebb dimenziók utáni vágyukat”. Dehát a néző tudatának alakítása (átalakítása) a „globális világ olajo-

zott működésének feltétele”. Megintcsak nem mondja (ki) Almási, hogy tud-e olyan content industry-ról, amely olyan tartalmakat gyárt és hoz forgalomba, amelyek – esetleg – az emberi problémák talányossága, a kapcsolatok mélysége iránt érzékeny(ebb)ek.

Nem ennek kapcsán szól az írógéppapírról, sőt, ez a téma egészen más begyökérszerű nála, de talán ezúttal is alkalmazható a metaforizálás „meséje”. Ezúttal arról van szó, hogy pl. „megtalálták a német Staasi titkos irattárának egy korai, összámitógépekre (mágnesszalagtekercsekre) vitt raktárát. Nagy nehezen gép is akadt hozzá, amin lejátszzák: egy-két muzeális darab maradt belőle a volt NDK-ban. A szakértők azonban így sem tudtak tovább lépni: azok a programok, melyekkel ezeket az adatokat annak idején felvitték, az idők során elfelejtődtek, elvesztek. Így aztán félre is tették a tekercseket: nem lehet őket elolvasni. Pedig nem is voltak olyan régiek – mondd, hogy 25 évesek.” Később persze mégis „összehordtak” ilyen ősprogramokat, ám akkor kiderült, az oxidálódott mágnes-tekercsek miatt olvashatatlanok a Staasi kincsei. Ezért megfontolandó, hogy valóban vége van-e a papíráradatnak. „Valamikor az ősidőkben az volt a szabály, hogy a komputerezáció bevezetését követően legalább két évig minden leírt mondat, könyvelési tétel két változatban legyen meg: a komputerben és az irattárban. Mit lehet tudni?” Ma – sokak szerint – megint itt tartunk, persze egy hosszabb, önfeledt szünet után: „Nem árt újra két változatban tárolni az irományokat: mit lehet tudni?”.

Almási könyve telis-teli van hasonló és talán még jobb helyzetleírásokkal, „mesékkel”, sztorikkal, amelyek ugyan látszólag nem mondanak önmagukon kívül semmit, ám talán felébreszthetnek egészen sajátos, eminenter könyvtárosi gondolatokat is. Különös módon (de vajon valóban különös-e?) azok a könyvtáros szakemberek szokták leginkább meghökkenteni fejlődőképes, a „polcológiát” elfelejteni igyekvő olvasóikat, hallgatóikat őskonzervatív megnyilvánulásaikkal, akik – igazolhatóan – a leginkább járatosak a virtuális világ csínjaiban-bínyaiban, ketyeréiben és kütyüiben (hogy Almási kedves szavait használjuk). Talán emlékeztethetjük az olvasót a 3K-ban idézett *Koltai Tibor* (1998. márciusi szám) vagy *Horváth Péter* (1998. júniusi szám) kitételekre. Ezt meggondolva pedig talán Almási könyve is odavezethet bennünket ahhoz az éppem nem új és virtuális, ám annál vonzóbb világhoz, amelyről *Trevelyan* nagyszerű angol története számol be a 18–19. század Shakespeare- és Milton-olvasóit bemutatva. (Nekik ezt gyártotta a kor content industry-ja.)

Vajda Kornél

(*Almási Miklós: Üveggyólyók. Az ezredév globális játszmái. Bp., Helikon, 1998.*)

Két Veszprém megyei lexikon

Az utóbbi évtizedekben ritka jelenségnek számítottak a biografikus helytörténeti kiadványok. Bizonyára több oka is volt ennek, de az egyik feltétlenül az, hogy borzasztó időigényes gyűjtőmunkát kívánnak. Hiányukra tulajdonképpen akkor döbbenünk rá, amikor helytörténeti jellegű kutatások során sem életrajzi, sem bibliográfiai adatokat nem találunk az egykori kiemelkedő személyekről.

A hiányosságokat Veszprém megyében most két kiadvány is pótolja, ha nem is teljes egészében.

Elsőként, 1997-es datálással a *Pápai pedagógus lexikon* jelent meg. Karcú kis könyv a mindössze 186 oldalas kötet, amelyet a honfoglalás 1100. és a magyarországi iskolák ezeréves évfordulójához kapcsolódva a Pápai Művelődéstörténeti Társaság adott ki.

Tizenegy pápai pedagógus, könyvtáros öt évig tartó gyűjtőmunkájának eredménye. Indulásként több, mint ezernegyszáz, az utóbbi kétszáz évben Pápához kötődő pedagógus adatait kezdték el gyűjteni iskolai értesítők, helytörténeti kiadványok, lexikonok, levéltári források, régi iskolai iratok, sőt családi, kortársi visszaemlékezések alapján. A szerteágazó és hatalmas gyűjtőmunka eredményeként végül 387 pedagógusról rendelkeztek elegendő és megbízható adattal.

Tungli Gyula főszerkesztő a lexikon előszavában sommásan így fogalmazta meg a szerkesztők alapvető szempontjait: „...névcikk készült mindazokról a nevelőkről, akikről elegendő megbízható (írásbeli és szó-

beli) információval rendelkezünk, már nincsenek az élők sorában, és legalább két tanévet folyamatosan tanítottak Pápán.”

Az adatgyűjtést az utolsó kétszáz esztendőre korlátozták. Némely esetben azonban kivételt tettek. Hiszen a híres Református Kollégium (alapítása 1531 körül) tanárai közül olyan kiemelkedő tanáregyéniségeket, mint Tánicz Menyhértet, a pálos iskoladrámák nevezetes szerzőjét, a gályarabságot szenvedett Kocsi Csergő Bálintot, Séllyei Istvánt etc., semmiképpen nem akarták kihagyni a lexikonból.

Az anyaggyűjtést 1996. dec. 31-ével zárták le, az akkori közigazgatási szempontokat figyelembe véve. Ez azt jelentette, hogy az ekkor Pápa városához tartozó három község, Borsosgyőr, Kéttornyulak és Tapolcafő pedagógusait is szerepeltetik a kötetben. A gyűjtő-kutató munkát végzők példaként Deák Gyula 1942-ben megjelent Polgári iskolai író-tanárok élete és munkái című lexikonát tekintették, a szócikkek felépítésében pedig a Magyar életrajzi lexikon szerkesztési módszerét követték.

Ilyen módon egy-egy szócikk tartalmazza az alapvető életrajzi adatokat: név, névváltozat zárójelben, születési és halálozási hely és év, iskolai tanulmányok, rövid munkásság.

A cikk második részében található a főbb művek felsorolását. Ez magában foglalja az önálló köteteket, a társszerzőségeket, folyóirat szerkesztést. Egyes esetekben folyóiratcikkek konkrét leírását is hozzák. Bőséges irodalmi munkásság esetén a folyóira-

toknak csak a címét közlik, mint gyakori publikációk helyét. A harmadik részben közölték az ismertett személyről szóló irodalmat. A bibliográfiai adatgyűjtés nem teljességre törekvő, a szerkesztők által fontosnak vélt irodalmat adják, értesítőt, folyóiratcikket, lexikont is.

Némely esetben – ha a szócikkben szereplő pedagógus nem publikált – a bibliográfia elmaradt. A szóbeli közlések, levelezések, családi dokumentumok alapján készült szócikkek végén jelzik az adatgyűjtés forrását.

Utalásokkal az asszonyneveknél találkozhatunk. A férjezett nők leánykori nevük alatt szerepelnek, asszonynevről ide utalnak. A lexikont értékes függelékek egészítik ki: nyolc oldalon fotókat közölnek azokról a pedagógusokról, akik szerepelnek a kötetben, és akikről rendelkezésükre állt közölhető arckép.

Ezután egy betűrendes névtárt találhatunk mindazokról, akik valaha Pápán tanítottak, de nem sikerült egy szócikkhez szükséges adatot összegyűjteni róluk.

A legkevesebb, amit egy személyről a névtárban megtudhatunk, hogy milyen szakos volt, és melyik évben tanított Pápán.

A szerzők „Áttekintési kísérlet”-ként közlik ugyancsak a függelékben Pápa iskolaszervezetének változásait a XIX–XX. században. A felsorolt állami, felekezeti és magániskolák alapítását, működésének helyét, mai elnevezését, esetleg a megszűnés évét is megismerhetjük ebből.

A lexikonhoz előszó, útmutató, rövidítés- és forrásjegyzék is tartozik, amelyek megkönnyítik a használatát, illetve a forrásjegyzék a kutatóknak további segítségként szolgál.

Az értékes helytörténeti, pedagógiai-történeti munka számadataival mély

önvizsgálatra ösztönözheti a kutatókat: a város iskoláiban kétszáz év alatt tanított 1400 pedagógusból mindössze 387-ről, még harmadukról sem sikerült kellő mennyiségű biográfiai információt összegyűjteni. Ebből okulva talán érdemes lenne a még élő, aktív pedagógusokról a legfontosabb életrajzi adatokat, gyakorlati és szakirodalmi munkásságukat regisztrálni, elsődlegesen intézményi szinten. Az újra éledő iskolai értesítőkből való közzététel pedig biztosítaná az értékes információk fennmaradását.

A Veszprém megyei életrajzi lexikon szintén évfordulós kiadvány. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére adta ki 1998-ban a Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése.

A szép kiállítású könyv főszerkesztője, Varga Béla részletes bevezetőben ismerteti a szerkesztés alapelveit, a lexikon használatát.

A népes szerkesztőgárdával térben és időben pontosan körülhatárolták az anyaggyűjtést. Az írásbeliség megjelenésétől kezdve, a Veszprém megye mai közigazgatási határain belül lévő települések nevezetes személyeinek adatait próbálták összegyűjteni. A pontos körülhatárolás azt jelenti, hogy szerepeltetik mindazokat, „akik itt születtek, itt vagy másutt alkottak, itt haltak meg, és itt vagy másutt vannak eltemetve, és a maguk korában jelentősnek ítéltető munkásságukkal kötődnek ide.”

A „lezárult életpályákat” bemutató lexikon ezt az alapelvet többnyire igyekezett betartani, bár mint a főszerkesztő megemlíti, a szubjektivitást, illetve az egyes területek közötti aránytalanságot nem sikerült teljességgel elkerülni. Valószínűleg egy majdani kiegészítő kötetben pótolják

alaposabb kutatómunkával az előszóban is említett időszakok – a századforduló, a háborús évek, az 50-es évek – biográfiai hiányosságait.

Tudomásul véve az adatgyűjtés nagyságát, körülhatárolatlanságát, nem érzem indokoltnak néhány személy felvételét a kötetbe: többek között Mátyás király (meglátogatta a városlódi karthauzi kolostort; néhány Mátyás-monda Várpalotához kapcsolódik), Kovács Margit keramikusművész (Inotán található egy domborműve), Zrínyi Miklós (Külsővaton kiáltották ki a török elleni hadak fővezérének), stb. Főleg azért nem, mert szerepeltetésük ellentmond a lexikon szerkesztési alapelvének: sem születésük, sem munkásságuk, sem életük alapján nem igazán megyei illetőségűek.

A főszerkesztő a bevezetőben hivatkozik a korábban Veszprém megyében megjelent életrajzi összeállításokra, amelyek bizony nagyon kis számúak, és főképpen egy-egy területet (pl. irodalom és művészet, egyházmegyei történeti névtár, stb.) ölelnek fel, némelyek erős időrendi kötöttségben.

Külön jegyzékben is megtaláljuk az anyaggyűjtéshez felhasznált lexikonoknak és alapvető kézikönyveknek a jegyzékét.

A szócikkek rövidek, tömörek, tipográfiaiailag is jól szerkesztettek. Minden szócikk első elemét, a nevet kövér betűkkel szedték. Megadták a névváltozatokat, a nemesi előneveket, a leggyakrabban használt álneveket. A névváltozatokról minden esetben utaló készült. A csak alkalmanként használt álnevet a szövegben említik meg. Ezekről és a nemesi előnevekről nincs utalás.

A születési és halálozási adatokat a szerkesztőség megítélése szerinti hiteles forrás alapján közlik.

A tanulmányok és a munkásság időrendi áttekintése után a Veszprém megyéhez kötődő tevékenység leírása következik, a települések és tájegységek nevének feltűnő tipográfiai kiemelésével.

Olyan nagy életművek esetében, mint Németh Lászlóé, Illyésé, Déry Tiboré, a műveket, amelyek cselekményükkel vagy keletkezésükkel kapcsolódnak a megyéhez, cím szerint is felsorolják. Számot adnak a szócikkek a kitüntetésekről, emléktáblákról, szobrokról, utca-, tér-, stb. elnevezésekről, sírokról, síremlékekről.

A szócikkek befejező része a válogatott bibliográfia. A saját művek közül időrendben közlik az önálló kötetek első kiadását, nagy életművek esetén a válogatott vagy gyűjteményes kiadásokat, a fontosabb vagy kifejezettebb a megyéhez kapcsolódó folyóiratokban és újságokban megjelent cikkeket, tanulmányokat.

A személyekről szóló irodalmat – akár önálló kötet, akár folyóiratcikk vagy kézirat – úgy válogatták a szerkesztők, hogy az a megye nagyobb könyvtáiraiban elérhető, hozzáférhető legyen, ezzel is segítve és könnyítve a kutatómunkát. Kéziratoknál a lelőhelyet is megadják.

A *Veszprém megyei életrajzi lexikon* nemcsak jelentős hiánypótló kézikönyv, de szerkesztési munkálataival, a használata során érzékelhető hiányosságaival egy, az eddiginél részletesebb, folyamatos helytörténeti, biográfiai gyűjtő- és kutatómunkát is elindított több város könyvtárában.

Kolozs Barnabásné

Térképkecses Kalocsán

A Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár 160 ezer kötetes állományából mintegy huszonhatezer kötet érinti a földrajz és rokntudományainak tárgykörét. E hatalmas és ritka értékű korpusz feltárása, akárcsak a térképekre koncentrálván is – beláthatatlanul nagy feladat. Ezúttal nem is erre, nem egészen erre került sor.

Szathmáry Tibor, akinek nevét a térképológia minden valamelyest is tájékozott ismerője régesrég megjegyezte magának, akinek olyan művei, mint a *Descriptio Hungariae* vagy a *Cartographica Hungarica* a szakma alapvető munkái közt tartatnak számon, kezdetben arra vállalkozott, hogy egy kalocsai térképkiállítás-hoz – amelyen természetesen a Főszékesegyházi Könyvtár aligha felbecsülhető értékű térképeinek legszebbjei, legérdekesebbjei, legmutatósabb darabjai szerepeltek volna – katalógust készít. Az elkészült mű jóval több kiállítási katalógusnál. Harminchét kalocsai térképkecset mutat be, időrendben, 1472-től 1802-ig, vagyis háromszázharminc év „termését”. Természetesen könyvekben található, nyomtatott térképekről van szó. Ezt a harminchét térképet a szerző úgy mutatja be, hogy megadja a könyvek rövidített bibliográfiai leírását (természetesen könyvtári jelzetét és méreteit is), majd a mű szöveges ismertetését nyújtja. Ezek az ismertetések legalább három vonatkozásban érdemelnek beható figyelmet. Szathmáry Tibor elmond bennük mindent, amit a szerző(k)ról, a kiadóról, magáról a kiadásról tudni lehet, kell és érdemes. Bemutatja a térkép vagy térképek milyenségét, szól azok térképtörténeti helyéről és jelentőségéről, ismert változatairól stb., végül a mű Kalocsára kerülésének, kalocsai sorsának ismertetését nyújtja.

Bibliográfiai, térképtörténeti és könyvtártörténeti kis minieszék ezek a legtöbbször egy-egy nyomtatott oldalnyi kis bemutatások, amelyeket élvezettel olvashat minden laikus érdeklődő is, de több vonatkozásban fel kell keltsék a szakember, a könyvtáros és helyismerettel foglalkozó figyelmét. Elsősorban talán azért, mert a nyomtatott könyvekbe rejtett, ott „bujdokló” térképek feltárása – minden jel arra mutat – aligha sokáig odázható feladat minden olyan helyen, ahol egyáltalán található térképet is tartalmazó könyvek. Hogy egy ilyen munkához hogyan lehet nekilátni, mit kell tudni, milyenféle eredményre lehet számítani, az Szathmáry kötetéből kitűnően felmérhető-lemérhető. De megtanulható a munkából az is (és ehhez hozzásegít a kis kötet mintaszerű apparátusa, könyvtár- és térképtörténeti, igen szakszerű bevezetései, leírásainak eszközkészlete és nem utolsó sorban a munka remekül válogatott szakirodalmi bibliográfiája), hogy mi mindenről árulkodik egy-egy térkép, mit lehet és kell kiolvasni belőle. Természetesen jóval többet és egészen mást is, mint amire a régi térképek esztétikai élvezetekkel nézegető laikusok gondolnának.

Elsőrendű kútfők, történelmi források a térképek, csak épp tudnunk kell ilyenként „olvasni” őket. És persze tudnunk kell eljutni hozzájuk. A Csipkerózsika-álmukat alvó, vaskos fóliánsokban, vagy vékonyka füzetekben rejlő térké-

peket fel kell ébresztenünk, velük együtt – miként az igazi Csipkerózsikával is – egy egész királyi udvartartás, egy egész régi világ fog felkelni mély álmából. Épp csak könyvtáros-helyismerész királyfiak csókjaira van szükség. Ne restelljük megadni Csipkerózsikának a magáét. (VK)

(Szathmáry Tibor: Térképkincsek Kalocsán. A Főszékesegyházi Könyvtár atlaszai, térképei városképei. Kalocsa, Főszékesegyházi Könyvtár, 1998.)

